

tiltalende Sag og i og for sig, maa jeg tilstaa, en saa glædelig Sag, hvis den lader sig gennemføre, at det ikke kan undre mig, at Taleren hørtes med Opmærksomhed og vandt Bifald for sit Forslag. Jeg har ønsket at yde et Bidrag til Diskussionens Fortsættelse ved at lade omdele til ærede Medlemmer en lille sammentrængt Fremstilling af, hvad der er foregaaet i denne Sag, Ledtaget af to Betænkninger, den ene afgiven af Kontrolen ved de lærde Skolers Examina, den anden af Inspektøren ved det kjøbenhavnske Skolevæsen, Professor Holbech. Jeg anbefaler disse to Betænkninger til nærmere Prøvelse. Et andet Bilag ville de Herrer modtage, eller maaste have de allerede modtaget det, i en Oversigt over det nuværende Examensvæsen. Det griber aabenbart paa en ikke uvæsentlig Maade ind i Bedømmelsen af det Spørgsmaal, jeg nylig har nævnt. Jeg bemærker, at denne Oversigt er affattet af Justitsraad Schwarzkopff i Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Et andet Punkt, der ogsaa nær berører Almuestolevæsenets Ordning, er det om Lønningen for Lærerne. Jeg har modtaget flere Andragender derom, og dette Spørgsmaal har været drøftet paa mange Møder af Lærere og Andre omkring i Landet. Det er forekommet mig, at, inden man gif videre til en endelig Besvarelse af dette Spørgsmaal, var der to Punkter, som trængte til en nærmere Døveielse og Drøftelse. Disse har jeg fremsat for Skoleraadene ved et Cirkulære. Det vil være mange af de ærede Medlemmer bekendt, at det ene Punkt er det, om ikke Lønnen maatte være kommen til at supplere de Lønninger, der nu gives Skolelærerne med Ringere end bestemt ved Frøng. af 1814 til det i denne Forordning bestemte Minimum. Det andet Punkt angaar Kalbelsesmaaden. Det er nemlig en temmelig almindelig Anskuelse, og jeg tror ikke, at den er ubegrundet, at ved den nuværende Kalbelsesmaade er Skolelærernes Stilling som et Hele betragtet ringere, end den vilde være, hvis man havde en Kalbelsesmaade, der sikrede eller aabnede nogenlunde sikker Udsigt til et Avancement. Ogsaa om dette Spørgsmaal favner jeg endnu Besvarelse fra Skoleraadene, men jeg haaber snart at modtage saadanne, og Indholdet skal da blive Rigsdagen bekendt i dets Hovedtræk. Medens saaledes Sagen indvies til nærmere Døveielse, har jeg ønsket at blive sat i Stand til at gjøre et Skridt fremad for at vinde Erfaringer, som man endnu ikke har paa dette Omraade, og dertil sigter det Lovforslag, jeg herved har den Ære at fremlægge. Jeg har nemlig mødt mange og utvetydige Beviser paa, at der i det Mindste paa mange Steder i Landet er en varm og daadskræftig Interesse for Skolevæsenet. Men Skolevæsenets nuværende Bestemmelser ere jo i det Væsentlige af 1814, og vi kjende Alle, hvorledes de nærmere ere opfattede og udførte. Det er et temmeligt laut Maal af Kundskaber, der her igennem meddeles, og Udfig-

ten til en Forøgelse deraf er just ikke voget ved de senere Bestemmelser, der navnlig under Rigsdagens Indflydelse ere vedtagne angaaende Skolevæsenet. Jeg ønskede nu at blive sat i Stand til at forsøge, om det lod sig gjøre ved Understøttelse fra Kommunerne og ved et Tilskud af offentlige Midler at føre Undervisningen i enkelte af Landets Skoler et Stykke videre end den, der nu er sat som Maal for Almuestoleundervisningen. Jeg har i den Henseende tænkt mig, at der i 12 til 16 Skoler paa Landet kunde aabnes en videregaaende Undervisning, som selvfølgelig maatte tilbydes og ikke paatvinges Noget, og at jeg da for at fremme denne fattes i Stand til at siges til Kommunerne: Naar Du bringer disse Offre navnlig af Lokale, og maaste sige til Amtet: Naar Du ogsaa vil give Dit Bidrag, saa er jeg i Stand til at yde Lønning til en Lærer, og saa vil det blive muligt at oprette en Klasse ved disse Skoler, i hvilken der ydes en Undervisning, som gaar videre end den, der nu er bestemt som Maal for Almuestoleundervisningen. Herved vil der være Leilighed til at vise den Interesse, som der er i Kommunerne for Undervisningsvæsenet, ved at bringe Offre for det, og der vil være Leilighed for Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet til at støtte Sagen paa en, som jeg tror, heldig Maade. Jeg har tænkt mig, at disse Skoler, som sagt en 12 til 16 Stykker, spredte over hele Landet, vel nærmest maatte være bestemte for de Kommuner, der bringe Offre i saa Henseende, men at der selvfølgelig Amtet vil være til Hindre for, at ogsaa Andre fra Nabokommunerne besøgte saadanne Skoler, og det maatte da bero paa nærmere Bestemmelser, om dette skulde ske med eller uden Bederlag. Undervisningsgængstandene tænker jeg mig ikke storlaede eller storslæbe, men jeg tænker mig en solid Undervisning, ved hvilken Disciplinen virkelig lærer Noget. Jeg ønsker ved Siden heraf at beholde al mulig Frihed, saaledes at jeg kan indrette mig efter de Krav, der maatte fremkomme paa de enkelte Steder, og derigennem vinde en Erfaring, der ganske sikkert senere vil kunne komme Skoleundervisningen til Nytte. Det Tilskud, som jeg, hvis Loven bliver vedtaget, agter at yde Kommunerne, maa ikke opfattes som et ubetinget vedvarende Tilskud, men dog som et Tilskud, der skulde være virksomt for et længere Aaremaal. Jeg har derfor fremlagt dette Lovforslag, i hvilket jeg udbeder mig Tilladelse til af Sorø Academies Midler at have til Naabighed 10,000 Kr., for derved paa den nu af mig betegnede Maade at støtte den udvidet Undervisning i Almuestolerne. Med disse Ord anbefaler jeg dette Lovforslag til velvillig Døveielse.

Formanden (Krabbe): Exemplarer af de forelagte Lovforslag ville blive omdelte.